

SPORAZUM O ARBITRAŽI IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE

Tumače se razlozi koji opravdavaju autorovu tvrdnju da je ovaj Sporazum od znatne važnosti za obje države. Definira se bit (supstrat) spora i preciziraju se dva konkretna zahtjeva (demands) Slovenije. Oba zahtjeva su međunarodno-pravno potpuno neutemeljena te predstavljaju jasnu teritorijalnu pretenziju na štetu cjelovitosti državnog područja Hrvatske. Sadržaj preambule Sporazuma i redom sve njegove članke prate autorove kritičke primjedbe. Članku priloženi integralni tekst Sporazuma čitatelju omogućava da ispita i provjeri opravdanost tih primjedaba. Dio odredaba Sporazuma u suprotnosti je s odredbama pozitivnog međunarodnog prava i stavlja jednu od stranaka u sporu u neravnopravan položaj. Od svih prigovora Sporazumu najteži i najodsudniji je onaj upućen dijelu članka 3. koji glasi: „(1) Arbitražni sud utvrdit će (a) ...; (b) vezu Slovenije prema otvorenom moru; (c) režim za uporabu relevantnih morskih područja.“ Zbog potpune besmislenosti i nerazumnosti, kao i ignoriranja Konvencije 82, taj dio Sporazuma, nerazumljiv i neprimjenjiv, valja ignorirati, smatrati ga nepostojećim. Opravdano je očekivati da će Arbitražni sud, primjenjujući pravila i načela međunarodnog pozitivnog, običajnog i kodificiranog prava, uspješno utvrditi granicu na kopnu i na moru između Hrvatske i Slovenije.

Ključne riječi: arbitražni sporazum; Hrvatska; Slovenija; kopnena granica; granica na moru

I.

Pod naslovom *Sporazum o arbitraži između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije* (dalje u tekstu samo Sporazum) sastavljen¹ je 4. studenoga 2009. godine u Stockholmu međunarodni ugovor i tog su ga dana potpisali predsjednici vlada Hrvatske i Slovenije, Jadranka Kosor i Borut Pahor. Sporazum je kao svjedok potpisao Frederik Reinfeldt, predsjednik Vlade Kraljevine Švedske.²

¹ Umjesto „sastavljen je“ uobičajeno je upotrijebiti riječi „sklopljen je“. U engleskom izvorniku stoji „done at“.

² Sporazum je objavljen u dodatku NN-Međunarodni ugovori, broju 12. od 27.11.2009. U istom je broju objavljen i Zakon o potvrđivanju tog Sporazuma. On sadrži izjavu Republike Hrvatske uz

◆ ПІДСУМІЄ ПІСОНЬСІ ◆ ПІДСУМІЄ ПІСОНЬСІ ◆ ПІДСУМІЄ ПІСОНЬСІ ◆													
NARODNE NOVINE SLUŽBENI LIST REPUBLIKE HRVATSKE													
— dodatak —													
MEĐUNARODNI UGOVORI													
GODIŠTE XVIII, BROJ 12, ZAGREB, 27. STUDENOGA 2009. ISSN 1330-0032													
EX LIBRIS VLADIMIR IBLER													
													
S A D R Ž A J													
<table border="0"><tr><td>140</td><td>Zakon o potvrđivanju Sporazuma o arbitraži između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije</td><td style="text-align: right;">1</td></tr><tr><td>141</td><td>Uredba o objavi Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o suradnji u području kulture, obrazovanja i znanosti</td><td style="text-align: right;">5</td></tr><tr><td>142</td><td>Uredba o objavi Dodatka Sporazumu o financiranju između Europske komisije i Vlade Republike Hrvatske za program potpore Zajednice na području nuklearne sigurnosti za Hrvatsku za 2006. godinu</td><td style="text-align: right;">7</td></tr><tr><td>143</td><td>Odluka o objavi Opće deklaracije o ljudskim pravima</td><td style="text-align: right;">8</td></tr></table>	140	Zakon o potvrđivanju Sporazuma o arbitraži između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije	1	141	Uredba o objavi Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o suradnji u području kulture, obrazovanja i znanosti	5	142	Uredba o objavi Dodatka Sporazumu o financiranju između Europske komisije i Vlade Republike Hrvatske za program potpore Zajednice na području nuklearne sigurnosti za Hrvatsku za 2006. godinu	7	143	Odluka o objavi Opće deklaracije o ljudskim pravima	8	<p>Proglasavam Zakon o potvrđivanju Sporazuma o arbitraži između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 20. studenoga 2009. godine.</p> <p>Klas: 011-01/09-01/196 Urbej: 71-05-03/1-09-2 Zagreb, 24. studenoga 2009.</p> <p style="text-align: right;">Predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mešić, v. r.</p> <p style="text-align: center;">ZAKON O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA O ARBITRAŽI IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE</p> <p style="text-align: center;">Članak 1.</p> <p>Potvrđuje se Sporazum o arbitraži između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije, potpisan u Stockholmu, 4. studenoga 2009. godine, u izvorniku na engleskom jeziku.</p>
140	Zakon o potvrđivanju Sporazuma o arbitraži između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije	1											
141	Uredba o objavi Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o suradnji u području kulture, obrazovanja i znanosti	5											
142	Uredba o objavi Dodatka Sporazumu o financiranju između Europske komisije i Vlade Republike Hrvatske za program potpore Zajednice na području nuklearne sigurnosti za Hrvatsku za 2006. godinu	7											
143	Odluka o objavi Opće deklaracije o ljudskim pravima	8											
HRVATSKI SABOR													
Na temelju članka 88. Ustava Republike Hrvatske													
ODLUKU													
O PROGLAŠENJU ZAKONA O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA O ARBITRAŽI IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE													

Važnost tog Sporazuma je očigledna. I to stoga što rješenje spora o kojemu se radi treba postići primjenom upravo tog Sporazuma. Radi se o teritorijalnom sporu između dviju susjednih i novih država čija su samostalna i nezavisna formalna i faktična postojanja bila započela 25. lipnja 1991. godine i čiji su međunarodnopravni subjektiviteti nedvojbeno i u punoj mjeri ostvareni. Pri tome je vrijedno spomenuti da su se obje stranke u sporu po nekoliko puta jednostrano pismenim i usmenim izjavama 25. lipnja 1991., a i poslije toga datuma, jasno deklarirale da nemaju nikakvih teritorijalnih pretenzija prema susjednoj državi.

Hrvatska i Slovenija članice su Ujedinjenih naroda i niza vladinih i nevladinih međunarodnih organizacija. Obje su države članice Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora (dalje u tekstu samo Konvencija 82)³ i obje su članice „obalne države“ (čl. 17. Konvencije 82) i članice NATO-a. Slovenija je članica Europske unije, a Hrvatska to još nije.

Sporazum. Integralni tekst Sporazuma jest Prilog II ovom eseju. Sporazum i Izjava uz Sporazum u cijelosti su otisnuti i u izvorniku na engleskom jeziku. A prijevod Sporazuma službeni je prijevod.

³ Tekst te Konvencije objavljen je u NN-Međunarodni ugovori, broj 9 od 20.6.2000.; također u Lapaš-Šošić, *Međunarodno javno pravo – Izbor dokumenata*, Zagreb, 2005., str. 124.

Bilo bi pogrešno podcijeniti važnost ovog Sporazuma za obje države u sporu. Sve što je u vezi s teritorijem država, državnim područjima na kopnu i na moru, njezinim priznavanjem i poštivanjem, njezinim prostiranjem i njezinim granicama od osobite je i trajne važnosti za svaku državu, za njezin međunarodnopravni položaj i njezine legitimne interese.

U slučaju kad njihov teritorijalni spor bude riješen i uklonjen sudskim pravorijekom – u ovom sporu presudom Arbitražnog suda – on u diplomatskoj povijesti ostaje zabilježen. Spor o kojem se ovdje radi za obje je države prvi slučaj (*casus, case, cas, affaire, Fall*) da su se međunarodnim ugovorom, konkretno tim Sporazumom, u svom teritorijalnom sporu podvrgle arbitražnom sudovanju i njegovu pravorijeku (čl. 7. (2) Sporazuma). Time obje stranke dokazuju svoj pozitivan odnos prema svojoj obvezi mirnog rješavanja međudržavnih sporova.

U prilog tvrdnji da je Sporazum od znatne važnosti za Hrvatsku i Sloveniju valja svakako dodati i konkretne okolnosti slučaja koje se tiču upravo samo tih dviju susjednih i novih država. One cijeli spor o kojemu se radi i koji bi trebao biti riješen Sporazumom, nužno doživljavaju kao iskustvo koje nisu mogle stjecati dok nisu stekle status priznatog subjekta međunarodnog prava. Objе države sada stoje na počecima svaka svoje državnosti i svojih iskustava kao novih subjekata međunarodnog prava, subjekata samostalnih, nezavisnih i ravnopravnih članica međunarodne zajednice. Hrvatska i Slovenija važnost svog spora, pa stoga i važnost Sporazuma, nikako ne bi smjele omalovažiti, jer će spor i njegovo rješenje nužno djelovati na njihovu vanjskopolitičku orijentaciju, a u svakom slučaju na njihove odnose prema pozitivnom međunarodnom pravu.

Kako bi se na stranicama koje slijede izložilo ono najvažnije što o Sporazumu valja spoznati i znati, svakako je nužno prethodno utvrditi u čemu je spor koji ovom primjenom Sporazuma treba biti riješen. Kako je i kada spor nastao i u čemu se sastoji? Što je bit (srž, supstrat) spora?

Spor je izazvan i nastao je 1993. godine dvama zahtjevima Republike Slovenije upućenima Republici Hrvatskoj i sadržanima u verbalnoj noti Republike Slovenije od 7. travnja 1993. čiji je integralni tekst otisnut u Prilogu I ovog eseja.

Prvim zahtjevom Republika Slovenija traži da Hrvatska cijeli akvatorij Savudrijske vane (Piranskog zaljeva) prizna kao dio državnog područja Republike Slovenije.

Taj je zahtjev usmeno i pismeno, kratkoće radi, u javnoj komunikaciji nazivan „cjelovitost zaljeva“, dakako kao dijela državnog područja Republike Slovenije.

Drugim zahtjevom Republika Slovenija otvoreno i jasno traži (demand) da se njezino teritorijalno more izvan Piranskog zaljeva dotakne otvorenog mora.

Taj se zahtjev najčešće nazivao „izlaz na otvoreno more“.

Budući da je tim zahtjevima moguće udovoljiti, samo i jedino, tako da se Sloveniji pripoji dio teritorijalnog mora Hrvatske (ili/ i da se dio teritorijalnog mora Hrvatske pripoji otvorenom moru), dakle da se uveća državno područje Slovenije i smanji državno područje Hrvatske, bilo u korist Slovenije ili otvorenog mora. Republika Hrvatska oba je zahtjeva odbila i smatra ih teritorijalnim pretenzijama jasno usmjerenim protiv teritorijalnog integriteta državnog područja Hrvatske.

Spor se, dakle, sastoji u neslaganju Republike Hrvatske i Republike Slovenije u tumačenju i primjeni općega (univerzalnog) pozitivnog međunarodnog prava i, osobito, Konvencije 82.⁴

Dok Republika Slovenija smatra i nastoji dokazati da njezina dva zahtjeva (demand, demande, Rechtsanspruch) nisu u suprotnosti s međunarodnim pravom i s Konvencijom 82, Republika Hrvatska smatra da su zahtjevi Republike Slovenije u očiglednoj jasnoj suprotnosti s pozitivnim međunarodnim pravom, i to s kogentnim normama.

Ovaj krajnje sažet prikaz spora o kojemu se radi, usprkos svojoj kratkoći dovoljan je za razumijevanje osnovnog sadržaja izloženog na stranicama koje slijede i kojima je glavni cilj kritičko upoznavanje sadržaja stockholmskog Sporazuma. Dakako da se čitatelj može opravdano zapitati što se sve događalo u razdoblju između nastanka spora 1993. godine i potpisivanja Sporazuma 4. studenoga 2009. godine.

Za to višegodišnje razdoblje stoji tvrdnja da su dvije države u sporu nastojale spor riješiti primjenom tzv. diplomatskih sredstava mirnog rješavanja međudržavnih sporova.⁵ Činjenica je da su obje strane u sporu spoznale, priznale i izjavile, te to u tekstu Sporazuma još i potvrdile, da spor nisu uspjele riješiti diplomatskim sredstvima. O tom prošlom razdoblju s obje strane, u Hrvatskoj i u Sloveniji, objavljen je znatan broj stručnih i publicističkih radova koji se odnose na neuspjele pregovore i na suprotstavljena stajališta Republike Hrvatske i Republike Slovenije.

Doktrina i nastava međunarodnog javnog prava i publicistička djelatnost na polju međunarodnih političkih odnosa pozvane su razmatrati, analizirati i komentirati tekst Sporazuma, i to u cilju studije i napretka navedenih disciplina te što boljeg poznavanja ovog konkretnog slučaja. To je potrebno stoga da bismo mogli što kompetentnije pratiti predstojeći sudski postupak pred Arbitražnim

⁴ Ako neko pitanje, neka situacija ili predmet nije obuhvaćen kodifikacijom izvršenom u Konvenciji 82 imaju se primijeniti pravila i načela općeg međunarodnog prava. Vidi preambulu Konvencije 82, posljednji stavak.

⁵ V. Andrassy Juraj, *Međunarodno pravosuđe*, Zagreb, 1948.

sudom koji će se uspostaviti (čl. 1. Sporazuma). To, dakako, nipošto ne prejudicira odredbu Sporazuma koja glasi: „Odluka Arbitražnog suda obvezujuća je za stranke te predstavlja konačno rješenje spora.“ Iako se to samo po sebi razumije, još se bolje razumije i pamti kada se to i ponovi.

II.

Nakon nužnog uvoda u našu temu, zadržimo se sada na njezinu glavnom i središnjem interesu, na samom sadržaju Sporazuma. Pošto smo podvukli njegovu važnost za obje države u sporu, upoznajmo se s njegovim najbitnijim sadržajem.

Pri tome je važno da čitatelj ovih stranica uvijek, i odmah kad to zaželi, ima mogućnost uvida u cjelovit tekst Sporazuma (Prilog II, str. 171).⁶

Preambula⁷

Uobičajeno je početak teksta međunarodnih ugovora, uvodne rečenice iznad kojih se ne nalaze brojke i naslovi članaka, tzv. neoperativni dio ugovora, nazvati preambulom. U tom se dijelu ugovora najčešće izlaže motiv (motivi) sklapanja ugovora, zašto se sklapa, što se time želi postići.

Ostali dio ugovora koji slijedi nakon preambule smatra se „operativnim“. Jasno i istinito formulirana preambula olakšava razumijevanje operativnog dijela ugovora. U ovom našem slučaju valja povoljno ocijeniti konstataciju preambule, naime da stranke spora još nisu uspjele riješiti svoj spor. Ta je konstatacija istinita i predstavlja sigurno polazište za daljnje uspješno nastojanje da spor bude riješen u skladu s međunarodnim pravom. Ta konstatacija opravdava neke od najvažnijih odluka sadržanih u Sporazumu. U prvom redu mislimo tu na uspostavljanje foruma („trećega“) koji će suditi u sporu između Hrvatske i Slovenije. Time, međutim, ne ocjenjujemo povoljno i način uspostave tog tijela, naime Arbitražnog suda (čl. 2. Sporazuma).

Kao korektno i prihvatljivo valja smatrati u preambuli sadržanu „privrženost stranaka mirnom rješavanju sporova“.

Ostale sadržaje preambule, naime spominjanje „vitalnih interesa“ stranaka i „pomoći“ koju Europska komisija nudi strankama Sporazuma, ne smatramo potrebnim komentirati ovdje nego možda tek u konačnoj ocjeni cijelog Sporazuma.

⁶ Prilog II sadrži integralni tekst Sporazuma na engleskom i hrvatskom jeziku. Čitatelj ovog eseja može konfrontirati svoje vlastito shvaćanje i komentiranje sadržaja Sporazuma s autorovim primjedbama.

⁷ Crnić-Grotić, *Pravo međunarodnih ugovora*, Rijeka, 2002., str. 126-128.

Članak 1.

U čl. 1. Sporazuma stranke su odlučile uspostaviti Arbitražni sud. Tome nema prigovora. To je njihovo nedvojbeno pravo. To je cilj i svrha Sporazuma. Jer, to je, po ocjeni samih stranaka, u njihovu obostranom interesu i u skladu je s međunarodnim pravom. I preambula i članak 1. potvrđuju razumljivi motiv sklapanja Sporazuma: ostvariti mirno rješenje spora, podvrgnuti spor sudovanju i napustiti neuspjele pokušaje mirnog rješenja diplomatskim sredstvima.

Članak 2.

U svom čl. 2. Sporazum je odredio sastav Arbitražnog suda. Ako se stranke uzajamno tako dogovore, mogu same imenovati predsjednika i još dva člana tog Suda. To bi bilo u skladu s dominantnom doktrinom i praksom međunarodnog prava. Ako se ne uspiju dogovoriti u roku od 15 dana – što će najvjerojatnije i biti slučaj – tada će imenovanje tih triju članova Suda izvršiti predsjednik Međunarodnog suda u Haagu (dalje ICJ). U jednom i u drugom slučaju, bilo da imenovanje izvrše same stranke spora, bilo da ga izvrši predsjednik ICJ-a, osobe kandidirane za imenovanje moraju se birati isključivo s popisa kandidata. Taj će popis sastaviti predsjednik Europske komisije i član koji je zadužen za proširenje (proširenje članstva u EU). Takav način uspostave Suda ne mora se smatrati najpoželjnijim. Arbitražni sud koji će biti uspostavljen Sporazumom bit će donekle atipičan. U vladajućim shvaćanjima stručnjaka i nestručnjaka normalno je da stranke u sporu svojim sporazumom imenuju arbitre. U ovom će slučaju u sporu između jedne članice EU i jedne nečlanice EU arbitre imenovati dužnosnici EU.

Što se tiče dvojice članova tog Suda spomenutih u čl. 2(2), ukoliko ih ne imenuju same stranke, imenovat će ih predsjednik Arbitražnog suda.

Činjenica je da cijeli Arbitražni sud – svih pet arbitara članova Suda – može biti sastavljen bez ikakvog uzimanja u obzir i sudjelovanja stranaka u sporu. To nije u skladu s pojmom i riječju **arbitraža**, pogotovo ne s takvim Arbitražnim sudom u kojemu će najvjerojatnije sve članove imenovati funkcionari (dužnosnici, djelatnici) Europske unije. I to s popisa kandidata koji će također sastaviti isključivo dužnosnici EU.

Svakako valja nepristranost dužnosnika EU shvatiti kao pitanje u čije se najkorektnije moguće rješenje ne smije ni posumnjati. No nije bilo ugodno uočiti da se u vezi s našom temom u medijima pojavio pojam i termin solidarnost među članovima EU. Tko s kim treba biti solidaran? Na ovim se stranicama o tome ne želi raspravljati.

Članak 3.

Već je sam naslov tog članka nedovoljno precizan. On glasi „Zadaća Arbitražnog suda“ („Task of the Arbitral tribunal“). Time je pokriveno sve što Sporazum zahtijeva da Arbitražni sud obavi, utvrdi i izvrši. No radi li se zaista o samo jednoj jedinoj zadaći, ili o više njih? Sam tekst članka 3. određuje pod stavkom (1) da će Arbitražni sud utvrditi troje: a) tijek granice između Hrvatske i Slovenije, (b) vezu Slovenije prema otvorenom moru i (c) režim za uporabu morskih područja. Izvan svake sumnje jest da Sud ima izvršiti tri različita, samostalna i odvojena zadatka. Može se shvatiti i razumjeti da su sva tri zadatka zadaća Suda, ali se svakako radi o tri zadatka, a ne o jednome. Preciznost pravnog teksta mora navedene zadatke razlikovati. Jedan će se od zadataka, možda, moći izvršiti, a drugi (ili treći) možda ne će biti moguće izvršiti. U tom će se slučaju jasno pokazati nepreciznost Sporazuma. Zadaća Suda može biti djelomično ispunjena i djelomično neispunjena. Autori teksta Sporazuma trebali su biti precizniji. Oni svoju zadaću nisu zadovoljavajuće ispunili. Jasno je da Sud ne može istodobno izvršiti ono što sami autori Sporazuma dijele i rastavljaju pod (a), (b), (c). *Qui bene distinguit, bene docet*. Pri tome se autori Sporazuma uopće ne upuštaju ni u najkraće i najnužnije elaboriranje pojmova „veza“ i „režim“ („junction to“ i „the regime“).

Zadržimo se redom na svakom od tri zadatka Arbitražnog suda sadržana u članku 3. Sporazuma.

Prvi zadatak je i jedini kojemu nema prigovora, potpuno je u skladu s pozitivnim međunarodnim pravom, Konvencijom 82 i sa suvremenom praksom. Nema nikakvih zapreka da Sud tu graničnu crtu utvrdi. Najprije na kopnu, a zatim na moru. Na moru se ta crta utvrđuje *ratione territorii*, pravilom koje je u teoriji i u praksi uzdignuto do aksioma. Nije poznat niti jedan slučaj napuštanja ili kršenja tog aksioma. Svakako ne u doktrini koja bi to napuštanje opravdala.

Drugi zadatak sadrži ominoznu riječ „veza“ („junction to“). Što bi svaki priznati stručnjak međunarodnog prava trebao razumjeti pod riječju „veza“ u rečenici „(b) veza Slovenije prema otvorenom moru“? Da li bi iz te rečenice možda trebalo doznati da Slovenija nema vezu s otvorenim morem? Kako da si poznavatelj međunarodnog prava mora (international law of the sea) objasni ovu zaista nerazumljivu (unintelligible) rečenicu? Kako si autori Sporazuma zamišljaju da bi Sud „utvrdio“ vezu i na čemu bi se to temeljilo? I nije li možda razumljiva – iako neopravdana – bojazan da ta zagonetna „veza“ na neki još nepoznati način treba omogućiti smanjenje teritorijalnog mora Hrvatske? Da se ovakve zle slutnje uopće mogu pojaviti, odgovornost snose zaista nedorečeni, neodređeni i besmisleni dijelovi članka 3. Sporazuma.

Treći zadatak također od Suda traži da on utvrdi nešto očigledno besmisleno (apsurdno), naime „režim“ koji očigledno postoji i sadržan je u Konvenciji 82. Ta

Konvencija 82 nastala je dugogodišnjim nastojanjem UNCLOS-a III i odredila je režime „za uporabu relevantnih morskih područja“. Ali u ovom trećem zadatku Suda jasno je da se ne radi o režimima uporabe relevantnih morskih područja uopće nego samo o režimu u teritorijalnom moru Hrvatske. A to se moglo i reći. Kod prvog zadatka korektno je rečeno da se radi o utvrđenju granice između Hrvatske i Slovenije. A i u drugom je zadatku razumljivo da se radi o Sloveniji te da se ta „veza“ svakako tiče isključivo Hrvatske, ali ne i Italije. Zar bi samo u trećem zadatku bilo nepotrebno spominjati Hrvatsku i Sloveniju, jer sam naziv Sporazuma jasno ukazuje na to da se radi samo o arbitraži u sporu između Slovenije i Hrvatske?

Pitanje Italije koje se ovdje samo usput spominje jest u tome što su zbog očigledne tjesnoće Tršćanskog zaljeva sve tri susjedne obalne države pogođene tom tjesnoćom, pa bi se smjelo očekivati da bi se sve tri države eventualno mogle zanimati za režim uporabe relevantnih morskih područja.

Članak 4.

U članku 4. pod naslovom „primjenjivo pravo“ Sporazum određuje što Arbitražni sud ima primijeniti u izvršenju svoje zadaće (čl. 3. Sporazuma). Odgovor na to pitanje nije posve jednostavan, jer Sud pri tome mora razlikovati radi li se o utvrđivanju iz članka 3 (1)(a) ili o utvrđivanju iz članka 3. (1)(b) i (c).

Ako se, dakle, radi o utvrđivanju tijeka granice na kopnu i na moru (čl. 3 (1) (a)), tada Sud ima primijeniti pravila i načela međunarodnog javnog prava za utvrđivanje te granice između Hrvatske i Slovenije. Smatramo primjerenim i opravdanim striktno poštivanje ove odredbe snažno istaknuti: pravila i načela međunarodnog prava – i ništa drugo.

Ako se, međutim, radi o utvrđivanju veze Slovenije prema otvorenom moru i utvrđivanje režima za uporabu relevantnih morskih područja, i u tom slučaju Sud ima primijeniti međunarodno pravo. Autori Sporazuma, pretpostavljamo, vjerojatno su smatrali da u tom slučaju nije dovoljno primijeniti samo norme (pravna pravila) pozitivnog međunarodnog prava. Zato su u članku 4. Sporazuma kao „primjenjivo“ pravo dodali još i „pravičnost i načelo dobrosusjedskih odnosa u svrhu postizanja poštenog i pravednog rezultata uključujući i sve relevantne okolnosti za utvrđivanja navedena u čl. 3. (1)(b) i (c)“.

Sporazum u članku 4. zaista iscrpno određuje što sve osim normi međunarodnog prava Sud treba primijeniti da bi se shvatilo, otkrilo i „utvrdilo“ što je, zapravo, točno ta „veza“ Slovenije prema otvorenom moru. Jer to, zaista, nije jasno. Iz samog teksta Sporazuma to se ne može plauzibilno izvesti. Može se samo zabilježiti da autori teksta smatraju da ta „veza“ (što god riječ „veza“ značila i sa-

državala) još ne postoji. Da ta „veza“ postoji, Sud je ne bi trebao „utvrditi“. Slično je i s riječju „režim“. Jer režimi za „uporabu relevantnih morskih područja“ (uses of the sea) postoje. Zar Konvencija 82 ne sadrži režime za „relevantna područja“? To je upravo i bio jedan od njezinih glavnih ciljeva.

Članak 5.

Prima facie odredbi ovog članka nema prigovora. Pogotovo ako se, što se samo po sebi razumije, krajnje rigorozno, beziznimno i jednako primjenjuje na obje stranke u sporu.

Članak 6.

Čini se shvatljivim što je točka 3. članka 6. Sporazuma privukla pažnju nekih stručnjaka međunarodnog prava. Mogućnost zatražiti stručne savjete, kao i mogućnost organizirati usmene rasprave nisu zahtjevi koji bi sami po sebi bili neprihvatljivi u sadržaju Sporazuma. No može se primijetiti da je Sporazum u tom pogledu već odredio potrebno jer svi suci-arbitri bit će „priznati stručnjaci međunarodnog prava“. Oni će biti odabrani i imenovani s popisa kandidata na kojemu uopće neće biti nestručnjaka. Odluke Sporazuma da se priznatim stručnjacima međunarodnog prava povjeri najvažnija uloga pri rješavanju međunarodnih teritorijalnih sporova zaista je opravdana. Svakako bi se najviši stupanj stručnosti postigao da se ovaj spor podvrglo tijelu koje se sastoji od 15 stručnjaka koji svoju stručnost dokažu najvećom mogućom stalnošću i profesionalnošću te opsežnošću i kvalitetom judikature, koju još niti jedan međunarodni sud nije nadmašio. Dakako da mislimo na ICJ. A što se tiče mogućnosti da Sud organizira „usmenu raspravu“, zar Fakultativni pravilnik Stalnog arbitražnog suda sprječava „usmenu raspravu“?

Točka 5. članka 6. Sporazuma određuje da je postupak „povjerljiv“. Može se prihvatiti da je ponekad opravdano postupke pred sudskim tijelima voditi kao „povjerljive“ („confidential“). Ali nije jasno koji bi to razlog mogao opravdati da se cijeli postupak, od početka do kraja, vodi „povjerljivo“? Ako se pod tim razumijeva ne dopustiti javnosti i medijima pristup i praćenje suđenja kroz cijelo vrijeme trajanja postupka, to ne bi bilo u skladu sa suvremenim međunarodnim pravom. Usput se možemo podsjetiti da se upravo u našem razdoblju vrlo često inzistira na potrebi „transparentnosti“, između ostaloga i u javnim poslovima, u politici uopće, u međunarodnim odnosima i u diplomatskim aktivnostima. Zar bi se u konkretnom slučaju moglo zamisliti da bi Hrvatskoj više odgovarao „povjerljiv“ postupak od postupka koji nije povjerljiv? Zašto bi Hrvatskoj kao stranci u sudskom postupku više odgovarao „povjerljiv“ postupak nego postupak koji se ne smatra povjerljivim? Nije jasno što bi baš u ovom konkretnom

slučaju i sporu valjalo skriti pred međunarodnom javnošću, a posebno što bi to Hrvatskoj odgovaralo da ostane nepoznato.

Članak 7.

Sadržaj čl. 7. prihvatljiv je. Osobito je opravdana odredba da u odluci Suda valja navesti razloge na kojima se pravorijek temelji. A odredba da uz odluku Suda „... neće biti priložena pojedinačna ili odvojena mišljenja“ razumljiva je s obzirom na sastav i broj članova Arbitražnog suda. Za kvalitetu presude kao i za buduće odnose dviju susjednih obalnih država bilo bi bolje da je suđenje povjereno jednom stalnom sudu kod kojega bi bila moguća i pojedinačna i odvojena mišljenja i koji je već stvorio impresivnu judikaturu upravo u graničnim sporovima. A osim toga sastav Suda ne bi ovisio ni o strankama u sporu ni o dužnosnicima jedne međunarodne organizacije u kojoj je jedna od stranaka u sporu član, a druga to nije. Zaobilaženje ICJ-a u ovom konkretnom sporu autor ovog eseja, uz puno uvažavanje i poštivanje *ad hoc* Arbitražnog suda koji ima biti ustanovljen ovim Sporazumom, smatra neopravdanim. Može poslužiti kao dobar primjer uzmicanja prava pred politikom.⁸ Nažalost, ovaj se slučaj izbora „trećega“ nikako ne može predstaviti, protumačiti i objaviti kao uzor vladavine prava (rule of law). No to nipošto ne bi bila zapreka da pravorijek Suda bude u punom skladu s međunarodnim pravom i ničim ne povrijedi obvezujući međunarodni poredak.

Članak 8.

Sadržaj članka 8. vrlo je obuhvatan i radikaln. („Nijedan dokument“, „sve dokumente i stajališta“, „i druge dokumente“). Valja ga smatrati i opravdanim. Neka Sud bude slobodan i samostalan u svom suđenju, neka se drži samo pozitivnog kogentnog međunarodnog prava i savjesti svojih članova.

Članak 9.

Odredba članka 9. bespredmetna je nakon što su pregovori o pristupanju EU okončani i zaključeni. U svezi s člancima 9. i 11. ovdje se podsjeća na to da ovaj autor na ovim stranicama ne napušta shvaćanje da je spor valjalo riješiti kao teritorijalni spor između dviju država bilo kojeg sadržaja i oblika i bez sudjelovanja trećih subjekata. Takvo mišljenje ovog autora nije bilo izolirano.⁹

⁸ Na ovome mjestu treba podsjetiti na Bledski dogovor premijera Hrvatske i Slovenije iz kolovoza 2007. prema kojemu se granični spor trebao podnijeti na rješavanje ICJ-u.

⁹ Svoja neuvažena mišljenja o sadržaju Sporazuma o odnosu na legalne i legitimne interese Hrvatske izrazio je pismeno niz udruga i pojedinaca:
– Gradanska inicijativa „More je kopno“ 7. veljače 2009.

Članak 10.

Sadrži korektnu i prihvatljivu odredbu.

Članak 11.

Ovaj autor samo ponavlja svoj stav po kojemu u rješavanju dvostrukog teritorijalnog spora dviju država nije potrebno da neki treći faktor (u ovom slučaju to je Europska komisija) igra neku ulogu. Time se samo jača utisak da je Sporazum atipičan slučaj ugovora u prilog jedne od stranaka u sporu.

III.

Sumirajući sve što je pod II. ovom Sporazumu prigovoreno, on, u svojoj cjelini, nipošto ne zaslužuje dobru ocjenu. Osim, dakako, njegov motiv, a taj je da spor podvrgne sudskom arbitražnom rješenju.

Od početka nastojanja obiju stranaka u sporu da isti riješe diplomatskim sredstvima mirnog rješavanja međudržavnih sporova, ovaj se autor zalagao za napuštanje tih sredstava i za podvrgavanje spora međunarodnom sudovanju.

Iako, podvlačimo, sa sadržajem Sporazuma ne možemo biti zadovoljni, samu odluku obiju stranaka da sklope Sporazum o podvrgavanju svog spora međunarodnom sudovanju valja ocijeniti kao politički i pravno dobar i korektan put u ostvarenju obostranog interesa.

Od svih prigovora upućenih Sporazumu najteži je svakako onaj upućen članku 3. Dio tog članka najviše se udaljava od pozitivnog međunarodnog javnog prava i Konvencije 82.

Taj će dio Sporazuma, i njegove posljedice, odigrati najvažniju ulogu u sudbini ovog spora i njegovu rješavanju. To je razlog da ga je nužno snažno istaknuti kako bi čitatelju ovih redaka bio uvijek brzo dostupan. Taj dio Sporazuma glasi:

„(1) Arbitražni sud utvrdit će...

(b) vezu Slovenije prema otvorenom moru;

(c) režim za uporabu relevantnih morskih područja“.

Na tom upravo citiranom dijelu Sporazuma svaki se priznati stručnjak međunarodnog prava i Konvencije 82 nužno mora zaustaviti i zamisliti.

-
- Hrvatsko društvo za međunarodno pravo 9. veljače 2009.
 - Forum hrvatske sloge 2. veljače 2009.
 - Komisija „Isutitia et pax“ – HBK 31. listopada 2009.
 - Hrvatski helsinški odbor 31. listopada 2009. i 4. veljače 2009.
 - Poziv i apel osoba iz javnog života Hrvatskom saboru 1. veljače 2009.
 - Ivo Josipović 2. veljače 2009.

Zaista je teško naći pravu riječ za taj dio teksta Sporazuma. Teško je ne uočiti prozirnost namjere da se olakša udovoljavanje zahtjevima jedne ugovorne stranke na štetu druge ugovorne stranke. A pri tom bi udovoljavanju protupravnim zahtjevima bilo, naravno, nemoguće izbjeći kršenje međunarodnog prava i Konvencije 82. Pri svemu tome nemoguće je zanijekati činjenicu da se radi o Sporazumu, međunarodnom ugovoru, u kojem je Hrvatska kompaciscent. Potpisala je i ratificirala Sporazum. On je, dakle, uredno sklopljen i on je – to se mora shvatiti kao stav koji se ovdje izričito izražava i podupire – za Hrvatsku nedvojbeno obvezatan. Hrvatska mora Sporazum poštovati i *bona fide* izvršiti, dakle, spor podvrgnuti rješenju Arbitražnog suda i izvršiti i njegov pravorijek. Tom se stavu još može dodati i politička ocjena, naime uvjerenje da mu nema alternative, pogotovo ne takve koja ne bi povrijedila međunarodno pravo.

Međutim, ovakav pozitivan stav prema Sporazumu u cjelini nije nikako moguće primijeniti i prema ovdje citiranom dijelu članka 3. Sporazuma. Taj citirani dio teksta predstavlja primjer je za ona svojstva nekog ugovornog teksta za koja Bečka konvencija o pravu međunarodnih ugovora u svom engleskom izvorniku rabi izraze: *ambiguous, obscure, absurd, unreasonable*.¹⁰ U službenom prijevodu Bečke konvencije na hrvatski jezik ti su izrazi odgovarajući prevedeni i glase: dvosmislen, nejasan, besmislen, nerazuman. Svi su ti atributi potpuno umjesni i u hrvatskom prijevodu nezamjenjivi nekim drugim i blažim izrazima. Taj dio članka 3. napisan je kao da ne postoji sustav međunarodnog prava mora. Zbog svoje potpune nerazumljivosti on ne može biti razumna i prihvatljiva podloga ni za kakvo „utvrđivanje“ (čl. 3. Sporazuma).

Kako da se usklade dva protuslovna stava?

Tvrdimo da Sporazum treba poštovati i izvršiti. Tvrdimo da Arbitražni sud treba suditi i donijeti presudu. A što da uradi Sud ako on (većina članova Suda) citirani dio članka 3. Sporazuma ne razumije? Sud mora učiniti sve potrebno da savjesno nastoji protumačiti (interpretirati) nerazumljiva mjesta. No ako u tome ne uspije? Što tada?

Ovdje zastupamo stajalište da u takvom slučaju Arbitražni sud to mjesto, odnosno taj citirani dio članka 3., ima smatrati nepostojećim. Ako se zaista ne može razumno protumačiti nejasna mjesta i otkriti jasan smisao odnosnog teksta, indicirano je obratiti se općoj teoriji prava, poznatim i u praksi provjerenim pravnim sentencijama i precedentima. Nigdje pozitivno pravo, a ni teorija prava, ne

¹⁰ Bečka konvencija o pravu međunarodnih ugovora – NN-Međunarodni ugovori, br. 16/1993; Lapaš-Šošić, Međunarodno javno pravo, Izbor dokumenata, Zagreb, 2005., str. 75. Vidi napose članke 31-33.

zahtijeva ispunjenje i izvršenje nerazumljivoga. *Ultra posse nemo obligatur. Impossibilibium nulla obligatio est.*¹¹ Time bi bilo rečeno osnovno sa stajališta doktrine međunarodnoga prava. Treba slijediti primjena Sporazuma, uspostava Arbitražnog suda i njegovo djelovanje. Ono je određeno člankom 11. (3) Sporazuma. Dnevni tisak izvijestio je da će rečeno uslijediti još tijekom tekuće godine, vjerojatno u prosincu 2011. godine.¹² Pođimo od pretpostavke da se pod „priznatim stručnjakom“ svakako razumijeva osoba koja u zadovoljavajućoj mjeri vlada sustavom međunarodnog javnog prava na sadašnjem stupnju njegova razvoja. Taj razvojni stupanj obuhvaća i recentnu kodifikaciju pozitivnog međunarodnog prava mora, Konvenciju 82 a citirani dio članka 3. Sporazuma ne može se ni u kakvom nastojanju da se on protumači i razumije uskladiti i „pomiriti“ s Konvencijom 82.¹³ Taj dio Sporazuma ostavlja utisak da autori pri njegovu stipuliranju nisu bili priznati stručnjaci međunarodnog prava. Odnosno, ako su stručnjaci ipak bili nazočni, oni iz nekog nama nepoznatog razloga nisu djelovali kao stručnjaci međunarodnog prava. A možda su zaboravili da se radi o Sporazumu koji određuje donošenje sudske odluke primjenom pozitivnog prava, a ne neku drugu vrstu teksta? Svakako tvrdnja koju ovdje postavljamo jest da se smisao citiranog dijela Sporazuma ne može shvatiti i protumačiti ako se pozna pozitivno međunarodno pravo i njegovu primjenu u praksi i, dakako, najnužnije zemljopisne činjenice odnosnog prostora. Iz ovdje sada rečenoga slijedi da valja ispitati što u slučaju nerazumijevanja teksta nekog međunarodnog ugovora treba poduzeti. Što se smije očekivati da će poduzeti Sud u svom odnosu prema citiranom dijelu Sporazuma? Je li uopće moguće dati pouzdani odgovor na to pitanje? Držimo da nije. Kako bi se mogao dati ozbiljan i razumljiv odgovor na pitanje što će odlučiti

¹¹ Marko Petrak, *Traditio iuridica*, Vol. I. *Regulae iuris*, Zagreb, 2010, str. 67:

„Nitko nije dužan ispuniti nemoguću činidbu (*impossibilibium*). Izreka je sadržana u fragmentu klasičnog rimskog pravника Celza (*Celsus*). (*Digesta* 50, 17, 185), a navedeno načelo preuzeto je i u suvremene obveznopravne sustave.“

„A ta se izreka izravno na latinskom jeziku citira kao načelo obveznog prava i u suvremenoj sudskoj praksi, primjerice Europskog suda za ljudska prava (v. Npr. odluke u predmetima *Gassa v. Poljska*, br. 47986/99, od 9. siječnja 2007.; *Ž.v. Latvija*, br. 31423/96, od 24. siječnja 2008.).“

¹² *Vjesnik* 2. 9. 2011; potpisivanje Ugovora o pristupanju EU 9. prosinca 2011.

¹³ Termin „veza“ i „junction to“ nisu prihvaćeni u vokabularu stručnjaka međunarodnog prava niti u terminologiji Konvencije 82. Premda se izraz „junction“ odnedavna pojavljuje u pojedinim međunarodnim dokumentima, on se u njima rabi u bitno drukčijem kontekstu i smislu u odnosu na termin „junction to“ iz Sporazuma. Ne samo da ne postoje obvezatne pravne definicije tih pojmova u recentnoj kodifikaciji međunarodnog prava mora nego je i u uobičajenoj dnevnoj upotrebi termin „veza“ vrlo mnogoznačan. Termin „režim“ (*regime*) je, dakako, u upotrebi i njime se koristi Konvencija 82. Stručnjaci poznaju režime „za upotrebu relevantnih morskih područja“. Slovenija još nije ukazala na pogreške ili praznine u režimu koji nju zanima i dio je državnog područja Hrvatske. No ignorirala je jedan hrvatski „Non paper“ kojim je predloženo raspravljanje te teme (Vidi Prilog III).

neki forum koji još i ne postoji? Može se zamisliti samo jedno, u pravom smislu riječi, proročanstvo, ali ne i odgovor.

Uz već na ovim stranicama jasno iskazano nezadovoljstvo sadržajem Sporazuma kojim jedna stranka nikako ne može biti zadovoljna, naime Hrvatska, ipak se ne smije ispustiti iz vida da Sporazum ne sadrži ništa što bi Arbitražnom sudu onemogućilo i što bi ga spriječilo da izrekne pravorijek u skladu s pozitivnim međunarodnim pravom i savješću arbitara.¹⁴

¹⁴ U času predaje ovog eseja Uredništvu RADA, potpisivanje spomenutog Ugovora još nije bilo uslijedilo (već je izvršeno na dan 22. prosinca 2011.) Budući da uvjet potpisivanja još nije bio ispunjen, on je još *incertus an, incertus quando*.

Prilog 1.

Memorandum Vlade Republike Slovenije

MEMORANDUM O PIRANSKOM ZALJEVU

Republika Slovenija polazi od činjenice da njena granica na moru s Republikom Hrvatskom, u okviru pravnog poretka nekadašnje SFR Jugoslavije, nije bila nikada određena i da je potrebno granicu na moru među novonastalim suverenim državama, nasljednicama bivše SFRJ — tj. Republike Slovenije i Republike Hrvatske — tek odrediti.

Republika Slovenija će se u rješavanju problematike određivanja granice na moru sa susjednom prijateljskom državom Republikom Hrvatskom ustrajno i dosljedno zauzimati za postizanje sporazumnog i za obje strane pravednog rješenja, miroljubivim sredstvima u skladu s načelima Osnivačke povelje Organizacije Ujedinjenih Naroda, Deklaracije o načelima međunarodnog prava o prijateljskim odnosima i suradnji među državama u skladu s Osnivačkom poveljom Ujedinjenih Naroda i u duhu načela Konferencije o sigurnosti i suradnji u Europi i drugih međunarodnih akata koje je Republika Slovenija prihvatila prigodom priznanja.

Republika Slovenija naglašava važnost obostranih napora i suradnje u rješavanju navedene problematike i nužnost izbjegavanja incidenata u duhu jačanja dobrosusjedskih odnosa te političke i pravne stabilnosti u tom dijelu Jadrana. U tom smislu podržava stručni pristup kroz suradnju ekspertnih grupa poštivajući načela i pravila međunarodnog prava.

Republika Slovenija se zauzima za očuvanje cjelovitosti Piranskog zaljeva pod njenim suverenitetom i jurisdikcijom i za izlaz na otvoreno more na temelju dopuštenih kriterija međunarodnog prava te uvažavanja specifične situacije Republike Slovenije.

Republika Slovenija polazi sa stajališta da je Piranski zaljev primjer sui generis, koji diktira isključivo uvažavanje s povijesnog naslova i drugih posebnih okolnosti i odlučno odbacuje uporabu kriterija srednje crte, koja bi značila u primjeru Piranskog zaljeva za Republiku Sloveniju nepravedno i bezživotno rješenje i bila potpuno u suprotnosti s povijesnim i stvarnim stanjem u Piranskom zaljevu. Treba uzeti u obzir činjenicu, da je Republika Slovenija izvršavala jurisdikciju i vlast u Piranskom zaljevu u bivšoj SFRJ i da je takvo stanje bilo i zatečeno pri proglašenju neovisnosti obiju država dana 25. lipnja 1991. »Glede takvog stanja sigurno je najprimjerenija uporaba načela uti possidetis, koje prav-

no potvrđuje stvarno izvršavanje vlasti Republike Slovenije kao bivše Republike u sastavu bivše SFRJ nad cjelovitim piranskim zaljevom.«

Takvo rješenje također odgovara načelu teritorijalnoga status quo, koji je jedno od temeljnih međunarodnopravnih načela, na koje se oslanja sadašnje europsko teritorijalno uređenje i čiju uporabu je utvrdila i Arbitražna komisija u okviru Konferencije o bivšoj Jugoslaviji. Kod toga Republika Slovenija upozorava da je svoju državnu suverenost na dotičnom području uspostavila u skladu s pravilima međunarodnog prava.

Republika Slovenija nije bila samo čuvar akvatorija Piranskog zaljeva u smislu nadzora policijskih organa, već je sve vrijeme gospodarski upravljala zaljevom i savjesno brinula za njegovu biološku ravnotežu i ekološku zaštitu u smislu očuvanja njegovih prirodnih bogatstava, te druga prirodna i kulturna nasljeđa Piranskog zaljeva kao cjeline.

Piranski zaljev je kao nedjeljiva cjelina već povijesno pripadao piranskoj općini i isključivo svestranoj uporabi tamo živućeg stanovništva koje je bilo u stoljetnoj povijesti naseljeno isključivo s piranske strane, odnosno područja solana, koje su bile neodvojivi dio piranske općine.

Glede navedenih razloga Vlada Republike Slovenije predlaže Vladi Republike Hrvatske, da države na temelju ustanovljenih činjenica ekspertnih grupa nastave pregovore, pri čemu Republika Slovenija s obzirom na povijesne činjenice i kriterije posebnih okolnosti sačuva suverenitet i jurisdikciju nad Piranskim zaljevom kao cjelinom. Istovremeno neka eksperti nastave s pregovorima glede modaliteta provođenja režima u Piranskom zaljevu i pograničnim morskim područjima, koji će se temeljiti na dobrosusjedskim odnosima, odgovarati najmodernijim europskim standardima i pripomoći daljnjem razvijanju prijateljske suradnje među državama.

Glede granice na moru s Republikom Hrvatskom izvan Piranskog zaljeva Republika Slovenija isto tako zastupa stajalište da je s obzirom na specifičnost situacije potrebno uvažavati načelo pravednosti i s tim tzv. posebne okolnosti, koje donosi 12. članak Konvencije o teritorijalnom moru i vanjskom morskom pojasu iz godine 1958. Republika Slovenija nesumnjivo ispunjava uvjete za korištenje toga instituta, pa spada u skupinu tzv. geografsko-zakinutih država koje zbog geografskog položaja ne mogu proglasiti svoje ekskluzivne ekonomske zone. Radi se o životnom pitanju stjecanja dovoljnih količina prirodnih izvora za preživljavanje slovenskog naroda. Republika Slovenija zato smatra da je potrebno, u skladu s načelom pravednosti i uzimajući u obzir institut posebnih okolnosti, povući granicu s Republikom Hrvatskom tako, da bi se teritorijalno more Republike Slovenije bar na uskom odsjeku doticalo s otvorenim morem

Jadrana. Izlaz na otvoreno more bi Republici Sloveniji omogućavao nastavak nesmetanog izvršavanja međunarodno-pravno priznatog prava slobode ribolova na otvorenom dijelu Jadranskog mora i sprečavao mogućnost nastanka novih ribolovnih incidenata. Samo na taj način bi Republika Slovenija očuvala temelj za izvršavanje svoga prava komuniciranja sa svijetom, koje je do sada uvijek imala i koje je jedno između osnovnih prava svake suverene države.

Ljubljana, 7. travanj 1993.

Prilog 2.

Dokument člana Ekspertne skupine Republike Hrvatske Vladimira Iblera uručen na neformalnom sastanku s članovima Ekspertne skupine Republike Slovenije u Kostanjevici 1994.

Non-paper

Unutar teritorijalnog mora Republike Hrvatske odredit će se (određuje se) plovni put koji spaja teritorijalno more Republike Slovenije s otvorenim morem.

Taj plovni put naznačen je na pomorskoj karti velikog mjerila i u popisu njegovih zemljopisnih koordinata; ta pomorska karta i popis čine integralni dio eventualnog budućeg sporazuma.

* * *

Unutar tog plovnog puta plovidba brodova svih zastava nije podvrgnuta režimu plovidbe teritorijalnim morem (pravo neškodljivog prolaska), nego režimu koji je bitno liberalniji i od režima tranzitnog prolaska (a taj se ne smije obustaviti - vidi čl. 25 i čl. 44 Konvencije), te bi bio gotovo posve jednak režimu otvorenog mora. Taj režim uz slobodu plovidbe sadrži još i slobodu prelijetanja, te slobodu polaganja podmorskih kabela i cjevovoda, podložno odredbama Dijela VI Konvencije.

Podmornice i druga podvodna prijevozna sredstva dužna su i unutar navedenog plovnog puta ploviti površinom i vijati svoju zastavu.

* * *

U svemu ostalome u svezi s režimom u tom plovnom putu, Republika Hrvatska vrši suverenu vlast koja joj po općem običajnom međunarodnom pravu i po Konvenciji (1982) pripada.

U svim ostalim upotrebama teritorijalnog mora, njegovog dna i podzemlja (između ostaloga u iskorištavanju živih i neživih prirodnih bogatstava, istraživanja, gradnji umjetnih otoka, uređaja, naprava) u tom plovnom putu, Republika Hrvatska vrši suverenost u skladu s Konvencijom (1982).

Prilog 3.

Narodne novine 18, br. 12, 27. studenoga 2009.

HRVATSKI SABOR

140

Na temelju članka 88. Ustava Republike Hrvatske
ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA O ARBITRAŽI IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE

Proglašavam Zakon o potvrđivanju Sporazuma o arbitraži između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 20. studenoga 2009. godine.

Klasa: 011-01/09-01/196

Urbroj: 71-05-03/1-09-2

Zagreb, 24. studenoga 2009.

Predsjednik
Republike Hrvatske
Stjepan Mesić, v. r.

ZAKON

O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA O ARBITRAŽI IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE

Članak 1.

Potvrđuje se Sporazum o arbitraži između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije, potpisan u Stockholmu, 4. studenoga 2009. godine, u izvorniku na engleskom jeziku.

Članak 2.

Tekst Sporazuma iz članka 1. ovoga Zakona, u izvorniku na engleskom jeziku i u prijevodu na hrvatski jezik, glasi:

163

SPORAZUM O ARBITRAŽI IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE

Vlade Republike Hrvatske i Republike Slovenije (u daljnjemu tekstu »stranke«), s obzirom na to da stranke u brojnim pokušajima nisu riješile svoj spor o granici na kopnu i na moru u proteklim godinama, podsjećajući na miroljubiva sredstva za rješavanje sporova navedena u članku 33. Povelje UN-a, potvrđujući svoju privrženost mirnom rješavanju sporova, u duhu dobrosusjedskih odnosa, odražavajući njihove vitalne interese, pozdravljajući pomoć koju je ponudila Europska komisija, sporazumjele su se kako slijedi:

Članak 1.

USPOSTAVA ARBITRAŽNOG SUDA

Stranke ovime uspostavljaju Arbitražni sud.

Članak 2.

SASTAV ARBITRAŽNOG SUDA

(1) Obje stranke će u roku od petnaest dana uzajamnim dogovorom imenovati predsjednika Arbitražnog suda i dva člana koji su priznati stručnjaci međunarodnoga prava s popisa kandidata sastavljenog od strane predsjednika i člana Europske komisije zaduženog za proširenje. U slučaju da se ne mogu dogovoriti u tom roku, predsjednika i dva člana Arbitražnog suda s toga popisa imenovat će predsjednik Međunarodnoga suda pravde.

(2) Svaka od stranaka imenovat će još po jednoga člana Arbitražnoga suda u roku od petnaest dana nakon okončanja imenovanja spomenutih u stavku 1. U slučaju da imenovanje ne bude izvršeno u tom roku, tog će člana imenovati predsjednik Arbitražnog suda.

(3) Ako, prije ili poslije početka postupka, dođe do upražnjenja nekoga od mjesta uslijed smrti, nesposobnosti ili ostavke člana, ono će biti popunjeno u skladu s postupkom opisanim za izvorno imenovanje.

Članak 3.

ZADAĆA ARBITRAŽNOG SUDA

- (1) Arbitražni sud utvrdit će
 - (a) tijek granice na moru i kopnu između Republike Hrvatske i Republike Slovenije;
 - (b) vezu Slovenije prema otvorenom moru;
 - (c) režim za uporabu relevantnih morskih područja.
- (2) Stranke su dužne specificirati pojedinosti predmeta spora u roku od mjesec dana. Ako to ne učine, Arbitražni sud će koristiti podneske stranaka za utvrđivanje točnoga opsega spora na kopnu i na moru i zahtjeva između stranaka.
- (3) Arbitražni sud donosi odluku o sporu.
- (4) Arbitražni sud ovlašten je tumačiti ovaj Sporazum.

Članak 4.

PRIMJENJIVO PRAVO

Arbitražni sud primjenjuje

- (a) pravila i načela međunarodnoga prava za utvrđivanja navedena u članku 3. (1) (a);
- (b) međunarodno pravo, pravičnost i načelo dobrosusjedskih odnosa u svrhu postizanja poštenog i pravednog rezultata uključujući i sve relevantne okolnosti za utvrđivanja navedena u članku 3. (1) (b) i (c).

Članak 5.

MJERODAVNI DATUM

Nijednome dokumentu ni postupku poduzetome jednostrano od bilo koje strane nakon 25. lipnja 1991. neće biti pridan pravni značaj pri izvršavanju zadaća Arbitražnog suda niti će obvezivati bilo koju stranu u sporu, te ni na koji način ne može prejudicirati odluku.

Članak 6.

POSTUPAK

- (1) Svaka stranka podnijet će podnesak Arbitražnome sudu u roku od dvanaest mjeseci. Svaka stranka ima pravo odgovoriti na podnesak druge stranke unutar roka koji odredi Arbitražni sud.
- (2) Ako nije predviđeno drugačije, Arbitražni sud provodi postupak prema Fakultativnim pravilima Stalnog arbitražnog suda za arbitražu u sporovima između dviju država.
- (3) Arbitražni sud može zatražiti stručni savjet i organizirati usmene rasprave.
- (4) Arbitražni sud će, nakon konzultacija sa strankama, bez odlaganja odlučivati o svim postupovnim pitanjima većinom glasova svojih članova.
- (5) Postupak je povjerljiv i vodi se na engleskome jeziku.
- (6) Stranke određuju zastupnike koji će djelovati kao posrednici između njih i Arbitražnog suda. One mogu osigurati i pravnu potporu za svojega zastupnika.
- (7) Arbitražnom sudu pomaže tajništvo. Troškove Arbitražnog suda u jednakim dijelovima snose stranke. Stranke pozivaju Europsku komisiju da osigura tajničku pomoć Arbitražnom sudu. Mjesto arbitraže je Bruxelles, Belgija.
- (8) Arbitražni sud može, u bilo kojem stadiju postupka, uz pristanak objiju stranaka, pružiti im pomoć u postizanju prijateljskog rješenja.

Članak 7.

ODLUKA ARBITRAŽNOG SUDA

- (1) Arbitražni sud donijet će odluku bez odlaganja nakon što pažljivo razmotri sve relevantne činjenice vezane uz slučaj. Arbitražni sud donosi odluku većinom glasova svojih članova. U odluci se navode razlozi na kojima se ona temelji. Uz odluku neće biti priložena pojedinačna ili odvojena mišljenja.
- (2) Odluka Arbitražnog suda obvezujuća je za stranke te predstavlja konačno rješenje spora.
- (3) Stranke će poduzeti sve neophodne korake za provedbu odluke, uključujući, prema potrebi, i izmjenu nacionalnog zakonodavstva, u roku od šest mjeseci nakon donošenja odluke.

Članak 8.

DOKUMENTACIJA ZA PREGOVORE O PRISTUPANJU EU

- (1) Nijedan dokument jednostrano prezentiran u pregovorima o pristupanju EU nema prejudicirajući utjecaj na Arbitražni sud u izvršavanju njegovih zadaća niti obvezuje bilo koju od strana u sporu.
- (2) Naprijed navedeno se odnosi na sve dokumente i stajališta, bilo pisana ili usmena, uključujući, između ostalih, zemljovide, pregovaračka stajališta, pravne akte i druge dokumente u bilo kojemu obliku, koji su jednostrano podneseni, prikazani ili ih se spominje u okviru pregovora o pristupanju EU. To također vrijedi za sve dokumente i stajališta EU koji spominju ili sažeto prikazuju naprijed navedene dokumente i stajališta.

Članak 9.

NASTAVAK PREGOVORA O PRISTUPANJU EU U SKLADU S PREGOVARAČKIM OKVIROM

- (1) Republika Slovenija otklonit će svoje rezerve glede otvaranja i zatvaranja pregovaračkih poglavlja tamo gdje je prepreka povezana s ovim sporom.
- (2) Obje stranke uzdržat će se od bilo kakvog postupka ili izjave koja može imati negativan utjecaj na pristupne pregovore.

Članak 10.

STATUS QUO

- (1) Obje stranke uzdržat će se od bilo kakvog postupka ili izjave koji mogu intenzivirati spor ili ugroziti rad Arbitražnog suda.
- (2) Arbitražni sud ovlašten je narediti, ako smatra da to okolnosti zahtijevaju, sve privremene mjere koje smatra neophodnima za održanje status quo.

Članak 11.

- (1) Sporazum će obje strane ratificirati bez odlaganja u skladu s njihovim ustavnim uvjetima.
- (2) Sporazum stupa na snagu prvoga dana tjedna koji slijedi nakon razmjene diplomatskih nota kojima stranke izražavaju njihov pristanak biti vezane Sporazumom.
- (3) Svi procesni rokovi navedeni u ovom Sporazumu početak će se primjenjivati od datuma potpisivanja Ugovora o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji.

(4) Sporazum se registrira kod Tajništva Ujedinjenih naroda u skladu s člankom 102. Povelje Ujedinjenih naroda.

Sastavljeno u Stockholmu, dana 4. studenoga 2009. u tri izvornika na engleskom jeziku.

Potpisali

ZA VLADU
REPUBLIKE HRVATSKE
Jadranka Kosor, v. r.
predsjednica Vlade

ZA VLADU
REPUBLIKE SLOVENIJE
Borut Pahor, v. r.
predsjednik Vlade

Svjedočio

Za Predsjedništvo Vijeća Europske unije
Frederik Reinfeldt, v. r.
predsjednik Vlade Kraljevine Švedske

ARBITRATION AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF CROATIA AND THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA

The Governments of the Republic of Croatia and the Republic of Slovenia (hereinafter referred to as «the Parties»),

Whereas through numerous attempts the Parties have not resolved their territorial and maritime border dispute in the course of the past years,

Recalling the peaceful means for the settlement of disputes enumerated in Article 33 of the UN-Charter,

Affirming their commitment to a peaceful settlement of disputes, in the spirit of good neighbourly relations, reflecting their vital interests,

Welcoming the facilitation offered by the European Commission,

Have agreed as follows:

Article 1

ESTABLISHMENT OF THE ARBITRAL TRIBUNAL

The Parties hereby set up an Arbitral Tribunal.

Article 2

COMPOSITION OF THE ARBITRAL TRIBUNAL

- (1) Both Parties shall appoint by common agreement the President of the Arbitral Tribunal and two members recognized for their competence in international law within fifteen days drawn from a list of candidates established by the President of the European Commission and the Member responsible for the enlargement of the European Commission. In case that they cannot agree within this delay, the President and the two members of the Arbitral Tribunal shall be appointed by the President of the International Court of Justice from the list.
- (2) Each Party shall appoint a further member of the Arbitral Tribunal within fifteen days after the appointments referred to in paragraph 1 have been finalised. In case that no appointment has been made within this delay, the respective member shall be appointed by the President of the Arbitral Tribunal.
- (3) If, whether before or after the proceedings have begun, a vacancy should occur on account of the death, incapacity or resignation of a member, it shall be filled in accordance with the procedure prescribed for the original appointment.

Article 3

TASK OF THE ARBITRAL TRIBUNAL

- (1) The Arbitral Tribunal shall determine
 - (a) the course of the maritime and land boundary between the Republic of Croatia and the Republic of Slovenia;
 - (b) Slovenia's junction to the High Sea;
 - (c) the regime for the use of the relevant maritime areas.
- (2) The Parties shall specify the details of the subject-matter of the dispute within one month. If they fail to do so, the Arbitral Tribunal shall use the submissions of the Parties for the determination of the exact scope of the maritime and territorial disputes and claims between the Parties.
- (3) The Arbitral Tribunal shall render an award on the dispute.
- (4) The Arbitral Tribunal has the power to interpret the present Agreement.

Article 4

APPLICABLE LAW

The Arbitral Tribunal shall apply

- (a) the rules and principles of international law for the determinations referred to in Article 3 (1) (a);
- (b) international law, equity and the principle of good neighbourly relations in order to achieve a fair and just result by taking into account all relevant circumstances for the determinations referred to in Article 3 (1) (b) and (c).

Article 5

CRITICAL DATE

No document or action undertaken unilaterally by either side after 25 June 1991 shall be accorded legal significance for the tasks of the Arbitral Tribunal or commit either side of the dispute and cannot, in any way, prejudge the award.

Article 6

PROCEDURE

- (1) Each Party shall submit a memorial to the Arbitral Tribunal within twelve months. Each Party has the right to comment on the memorial of the other Party within a deadline fixed by the Arbitral Tribunal.
- (2) Unless envisaged otherwise, the Arbitral Tribunal shall conduct the proceedings according to the Permanent Court of Arbitration Optional Rules for Arbitrating Disputes between Two States.
- (3) The Arbitral Tribunal may seek expert advice and organize oral hearings.
- (4) The Arbitral Tribunal shall, after consultation of the Parties, decide expeditiously on all procedural matters by majority of its members.
- (5) The proceedings are confidential and shall be conducted in English.
- (6) The Parties shall appoint representatives to act as intermediary between them and the Arbitral Tribunal. They may retain counsels to support their representative.
- (7) The Arbitral Tribunal shall be supported by a Secretariat. The costs of the Arbitral Tribunal shall be borne in equal terms by the two Parties. The Parties invite the European Commission to provide secretarial support to the Arbitral Tribunal. The place of arbitration shall be Brussels, Belgium.
- (8) The Arbitration Tribunal may at any stage of the procedure with the consent of both Parties assist them in reaching a friendly settlement.

Article 7

THE AWARD OF THE ARBITRAL TRIBUNAL

- (1) The Arbitral Tribunal shall issue its award expeditiously after due consideration of all relevant facts pertinent to the case. The Arbitral Tribunal adopts the award by majority of its members. The award shall state the reasons on which it is based. No individual or dissenting opinions shall be attached to the award.
- (2) The award of the Arbitral Tribunal shall be binding on the Parties and shall constitute a definitive settlement of the dispute.
- (3) The Parties shall take all necessary steps to implement the award, including by revising national legislation, as necessary, within six months after the adoption of the award.

Article 8

EU ACCESSION NEGOTIATION DOCUMENTS

- (1) No document presented in the EU accession negotiations unilaterally shall prejudice the Arbitral Tribunal when performing its tasks or commit either side on the dispute.
- (2) The above applies to all documents and positions either written or submitted orally, including, inter alia, maps, negotiating positions, legal acts and other documents in whatever form, produced, presented or referred to unilaterally in the framework of the EU accession negotiations. It also applies to all EU documents and positions which refer to or summarize the above-mentioned documents and positions.

Article 9

THE CONTINUATION OF THE EU ACCESSION NEGOTIATIONS ACCORDING TO THE NEGOTIATING FRAMEWORK

- (1) The Republic of Slovenia shall lift its reservations as regards opening and closing of negotiation chapters where the obstacle is related to the dispute.
- (2) Both Parties shall refrain from any action or statement which might negatively affect the accession negotiations.

Article 10

STAND-STILL

- (1) Both Parties refrain from any action or statement which might intensify the dispute or jeopardize the work of the Arbitral Tribunal.
- (2) The Arbitral Tribunal has the power to order, if it considers that circumstances so require, any provisional measures it deems necessary to preserve the stand-still.

Article 11

- (1) The Agreement shall be ratified expeditiously by both sides in accordance with their respective constitutional requirements.
- (2) The Agreement shall enter into force on the first day of the week following the exchange of diplomatic notes with which the Parties express their consent to be bound.
- (3) All procedural timelines expressed in this Agreement shall start to apply from the date of the signature of Croatia's EU Accession Treaty.
- (4) The Agreement shall be registered with the Secretariat of the United Nations in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations.

Done at Stockholm, on 4 November 2009 in three originals in English language.

Signed by

FOR THE GOVERNMENT
OF THE REPUBLIC OF CROATIA

Jadranka Kosor
Prime Minister

FOR THE GOVERNMENT OF THE
REPUBLIC OF SLOVENIA

Borut Pahor
Prime Minister

Witnessed by

For the Presidency of the Council of the European Union

Fredrik Reinfeldt

Prime Minister of the Kingdom of Sweden

Članak 3.

Nakon potpisivanja Sporazuma iz članka 1. ovoga Zakona, Republika Hrvatska dala je Izjavu uz Sporazum iz članka 1. ovoga Zakona koja, u izvorniku na hrvatskom i engleskom jeziku, glasi:

Izjava Republike Hrvatske uz Sporazum o arbitraži između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije

U odnosu na Sporazum o arbitraži između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije, potpisan u Stockholmu, 4. studenoga 2009. godine,

Republika Hrvatska daje sljedeću izjavu, o čijem su sadržaju dana 27. listopada 2009. hrvatska i slovenska strana zajedno izvijestile Predsjedništvo Vijeća Europske unije i Sjedinjene Američke Države:

Ništa u Sporazumu o arbitraži između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije neće se smatrati kao pristanak Hrvatske na zahtjev Slovenije za teritorijalnim kontaktom s otvorenim morem.

Kao što je dogovoreno sa slovenskom stranom, Republika Hrvatska daje ovu Izjavu nakon potpisivanja Sporazuma o arbitraži, a prije ratifikacije Sporazuma o arbitraži u Republici Hrvatskoj i Republici Sloveniji, u skladu s člankom 11. stavkom 1. Sporazuma o arbitraži.

Zagreb, 9. studenoga 2009.
Predsjednica
Jadranka Kosor, dipl. iur., v. r.

Statement of the Republic of Croatia to the Arbitration Agreement between the Government of the Republic of Croatia and the Government of the Republic of Slovenia

With regard to the Arbitration Agreement between the Government of the Republic of Croatia and the Government of the Republic of Slovenia, signed in Stockholm on 4 November 2009,

The Republic of Croatia is issuing the following statement, on the content of which the Croatian and Slovenian sides jointly informed the Presidency of the Council of the European Union and the United States of America on 27 October 2009:

Nothing in the Arbitration Agreement between the Government of the Republic of Croatia and the Government of the Republic of Slovenia shall be understood as Croatia's consent to Slovenia's claim to its territorial contact with the high seas.

As agreed with the Slovenian side, the Republic of Croatia is issuing this Statement after the signature of the Arbitration Agreement and before the ratification of the Arbitration Agreement in the Republic of Croatia and the Republic of Slovenia, in accordance with Article 11, paragraph 1 of the Arbitration Agreement.

Zagreb, 9 November 2009
Prime Minister
Jadranka Kosor, v. r.

Članak 4.

Provedba ovoga Zakona u djelokrugu je središnjeg tijela državne uprave nadležnog za vanjske poslove te drugih državnih tijela u čiji djelokrug ulaze pitanja obuhvaćena Sporazumom iz članka 1. ovoga Zakona.

Članak 5.

Na dan stupanja na snagu ovoga Zakona, Sporazum iz članka 1. ovoga Zakona nije na snazi te će se podaci o njegovu stupanju na snagu objaviti sukladno odredbi članka 30. stavka 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

Članak 6.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: 212-02/09-01/03

Zagreb, 20. studenoga 2009.

HRVATSKI SABOR

Predsjednik
Hrvatskoga sabora
Luka Bebić, v. r.

Arbitration Agreement between the Government of the Republic of Croatia and the Government of the Republic of Slovenia

Summary

Two neighbouring states, Croatia and Slovenia, have decided to resolve their territorial dispute by using diplomatic means for peaceful settlement of intergovernmental disputes.

After many years of unsuccessful endeavours, both states concluded and agreed that they did not manage to resolve the dispute by diplomatic means; hence, these efforts were terminated. Subsequently, the two states in the dispute concluded an agreement, by which they established an ad hoc arbitral tribunal. They entrusted this tribunal with resolving their dispute.

This essay critically indicates to the fact that the agreement has not clearly and impartially enough defined the positions of both parties as being entirely equal. Nevertheless, the agreement does not prevent the arbitral tribunal from issuing its award in conformity with the positive international law, should the arbitral tribunal not take into consideration the fact that one part of the agreement (article 3.1b and c) is to such an extent unclear, unintelligible and senseless that it is essential to consider it nonexistent.

Keywords: arbitration agreement; Croatia; Slovenia; territorial border; maritime border

